

SABADELL FEDERAL

Setmanari Porta-veu del Partit Federal

ANY II.

Núm. 35

DISSABTE 9 Maig de 1914

Els originals no's tornen

Subscripció mensual, 50 cts.

Redacció i Administració

Dels articles ne son responsa-

Nombre solt, 10 cénts.

JARDÍ, 7 i 9

bles els seus respectius autors

Procediments conservadors

Els de la llureia del eloqüent diputat per... el Ministeri de la Governació, nostre mai prou alabat compatrici don Enric Turull i Comadrán, han publicat el discurs *entero y pronunciado* a les Corts d'Espanya per el distingit sofista don Joan J. Ruano, sobre la valúia del Acta d'aquest Districte.

Nosaltres no tenim l'honor de coneixer personalment al senyor Ruano, i ho sentim vivament; però el senyor Ruano tampoc coneix al senyor Turull, i en aixó estém en paus. Perque mirin qu'assegurar que si el senyor Turull ha triomfat sobre el senyor Salas Antón es porque *tiene arraigo suficiente, además de las cualidades morales que le adornan y del prestigio de que goza en el distrito*, es d'una moral ben conservadora.

Per més que nosaltres estém decantats en creurer que'l senyor Ruano ha volgut rifar-se al senyor Turull, i ha sortit amb la seva.

Empró se l'hagi rifat o no, a nosaltres

ens te sense cuidado. Lo que podem assegurar, es que'l senyor Turull no será més diputat per aquest districte. *Por esas!* Que diu-en a la terra del senyor Ruano.

El senyor Turull podrá tenir diners per a guanyar unes altres eleccions *por honrosos medios*, com els qu'ha empleat ara per a guanyar-les; empró nosaltres tenim en cartera uns procediments més grífics que'ls diners del senyor Turull i que'ls emplearem quan el senyor Turull vulga tornar a esser contrincant nostre. Ara ja sabém per experiencia que tractar amb contrincants de aital faisó la descencia es un perill i un mal lastre la vergonya.

La moral conservadora del senyor Ruano ens ha alliçonat. I els procediments empleats per a que'l senyor Turull pugui ostentar el càrrec de diputat per... el Ministeri de la Governació ens han fet escupir de fàstic i enrogir la cara de vergonya.

CIUTADANS: Se vos convida a la Conferencia pública que tindrà lloc avui dissabte, a les nou de la nit, en el Círcol Republicà Federal, en la que el nostre compatrici i ex-candidat

Don Joan Salas Antón

explicarà lo ocorregut amb les protestes presentades a l'acta de Sabadell.

Encare de l'assumpte de les aigües

Degut als treballs portats a cap per les nostres autoritats, no ha arribat als vers límits l'indignació popular que comensava a manifestar-se, degut a la falta de tan indispensable element.

Està tot encare pendent de resolució, degut, com deiem penúltimament, a la llarga tramitació que tenen aquests assumptes que duen una llarga quia de informes i dictàmens.

Al estar ara la cosa quieta perquè no ens falta aigua,—aduc i no sobrar-nos-en gens—preguem a les autoritats tinguin sobrada energia i fermesa de voluntat per a que davant les circumstàncies que puguin esdevenir, fassin ús de les mateixes per a complir com deu-en davant de la gravetat que enclou el faltar tal element.

Entretant nosaltres, procurarem anar indagant tots els obstacles que s'oposen an aquesta necessitat i els portarem aquí perquè tot-hom els jutgi en aquesta doble falta de patriotisme i per estima als seus consemblants.

L'actualitat política

S'ha constituït definitivament el Congrés.

La feina que aquells quatre-cents homes que allí tenen seient, realitzaran, estem convençuts que serà ben nula.

Llevat d'alguns diputats perteneixents a les diferents minories, ja sabem de lo que son capassos aquells *instruments* facturats

des de el ministeri de la Governació, a *porte debito* i pagats al punt de *destino* amb propina i tot.

Naturalment que si no coneixessim d'aprop els Turull, Sala, Bosch, Ramos, etc., etcetra, ens resistiríem a comentar en la forma que ho fem, els futurs serveis que per la patria i l'humanitat, podran executar dintre les Corts espanyoles.

Trobem molt justíssima aquella frase tan vulgar que s'usa per nomenar a aquella majoria de la qual se serveixen els nostres governants o sigui aquells *cunillets de guix* que actuen casi, casi automàticament.

Ara mateix n'hem vist una prova més, que justifica la nostra afirmació respecte l'actuació d'aquells *cunillets* de que parlavem.

En virtut de certs rituals que s'exigeixen per acceptar en les Corts espanyoles als diputats, al inaugurar una nova legislació, el valent publicista i eloqüent orador en Marcelí Domingo, va remarcar amb molt acert lo ridícol d'aquella cerimonia, de manera que en el curs de la seva peroració no's va notar cap senyal que fés creurer que allà existís un cos de legisladors perquè pogués refutar en tot o en part les afirmacions, a créureles desatinades, invocades pel referit orador i es que alló es una massa inmovil que sols es mou a impuls d'un resort que posseeixen els directors dels destins d'Espanya, i com els autòmats de teatre fan i diu-en lo que el posseïdor del resort vol.

IDEOLOGIES

TEOCRACIA

Si paralitzem el funcionament natural d'un membre de nostre cos, perdrà la seva facultat; si paralitzem una de les moltes facultats morals que té l'home arribarà a atrofiar-se, car passa'l mateix en lo físic que en lo moral.

Si prenem la costum de no pensar, movent-nos a voluntat d'un altre, no serem pas altra cosa que ninots automàtics, titelles febles, homes inconscients.

Creurer una cosa sense més ni més es una abeurració, admetre lo que digui un altre sense esbrinar-ho, es estúpit.

La Fé tapada d'ulls, no fa altra cosa que crear estats d'estupidesa. Per aixó la Teocràcia ha imperat fins el present.

La Fé ha vingut instruint a la Humanitat en la forma més convenient per a imposar-se, i per fer-ho, tingué la Teocràcia necessitat d'anul·lar el cervell humà embrutint-lo, inculcant-li els asquerosos mots extrets de la història, on la poligàmia, les incestuositats, el pillatge, l'engany, els assassinats i adhuc els sacrificis éren poderós objectiu per a fer-se agradós als deus de les respectives i antigues religions.

No permetem, doncs, deixar-nos lligar jamai a les raons que'ns exposi un altre, sense qu'avans d'admetre-ho passi pel cedàs de la nostra raó.

Aixís serem dignes. Aixís ens imposarem a la funesta Teocràcia.

LUDOVIC PETRUS.

PERSISTINT

Per dignitat ens veiem en l'imprescindible cas de tornar a insistir en la nostra iniciada campanya per nombres anteriors, de reconstituir en nostre Círcol Federal una ben potent i prou convençuda Joventut que vagi a substituir la antiga, que amb aital nom fou constituïda i lluità ardidament per la bona marxa i prosperitats del nostre Partit.

Sembla vergonyós que aquelles llorejades gestes realitzades per l'avans susdita Joventut no hagin deixat altre ambient que la manca del tan preuhat convencionalisme, per a saber lluitar i portar a cap la propa-

gació dels Ideals amb els quins deurien enmirallar-se, totes les joventuts que com havem dit tantes vegades, deu-en sentir ansies plena llibertat.

Creiem oportú aixís fer-ho constar, atés l'inconseqüent procedir amb que ha vingut realitzant son comés la Junta de la actual (?) Joventut Federalista, i molt particularment el qui per son preferent lloc en la mateixa no ha procurat la realització de cap acte que posés de manifest l'existència de la mentada de Joventut.

Nosaltres, doncs, abnegats i desitjosos de fer obra positiva en bé de la santa causa que'ns alenta pel bé de la República, cridem des d'aquestes ratlles als joves que sentin ansies de redempció per al poble, a la Reunió que tindrà lloc en nostre estatge del Círcol Federal el proper dijous, 14 del corrent, a les 9 de la nit, per a tractar de la manera com se puga establir novament aquesta imprescindible Secció de Joventut.

L'epílec del Dr. Perarnau

Segons una sentència rescentment dictada pel Tribunal Eclesiàstic, ha sigut destituït del càrrec de rector de la parroquia de Sant Fèlix, l'espavilat sacerdot Dr. Perarnau.

Nosaltres, amb tot i acatar amb tots els respectes l'última descissió del esmentat Tribunal, sentim amb tota l'ànima que'ns l'hagin destituït, car capellans com el Dr. Perarnau convenen a tots els pobles per a demostrar que'l clericalisme te quelcom de lepra qu'allà aon s'arrapa deixa rastre.

Fan més propaganda ells en contra del clericalisme, dintre del seu misticisme noucentista, que nosaltres amb totes les nostres prédiques i amb l'expansió sincera dels nostres ideals.

Senyor Perarnau, xóquila. Vosté es un home.

Documents parlamentaris

El primer discurs d'en Marcell Domingo

Per creure'l força interessant, publiquem el primer discurs que pronuncià a les corts d'Espanya, el jove diputat republicà per Tortosa:

"El Sr. Domingo: Señores diputados, la minoría republicano-socialista ha delegado en mí el encargo de protestar contra la fórmula reglamentaria del juramento.

Varias razones abonan esta protesta. La primera es que, siendo el juramento un acto puramente religioso, y separando nosotros en nuestros actos y en nuestras doctrinas la vida religiosa de la vida civil, no podemos aceptar en este acto de la constitución del Congreso la dependencia civil con relación a la religiosa, precisamente en este momento en que va a desenvolverse una nueva fase de la vida civil de nuestro pueblo. Otra razón es la diferencia honda y radical que hay en nuestras doctrinas y la letra de la Constitución. Nosotros, que amamos la República, no podemos prometer fidelidad a ningún Rey. Esto en abstracto. En concreto, refiriéndonos a España, nosotros, que amamos la cultura, no podemos ofrecer fidelidad a una Monarquía que tiene el 60 por 100 de los españoles completamente incultos. (*Grandes rumores*); que tiene más de 6.000 pueblos sin escuelas y sin maestros; nosotros, que deseamos que aumente la riqueza de nuestra Patria, no podemos ofrecer fidelidad a una Monarquía que tiene más de 4 millones de hectáreas de tierra de nuestro suelo completamente yermas, completamente incultas (*Rumores.—El Sr. Soriano pronuncià palabras que no se perciben y que dan motivo a grandes protestas de la mayoría*): nosotros, que deseamos que aumente la población de nuestra Patria, no podemos prestar fidelidad a una Monarquía que dejó emigrar el año pasado más de 200.000 españoles (*Nuevos rumores y protestas.*)

Otra razón. El espíritu de la Constitución, esa Constitución que acepta la soberanía Real esté debajo de la soberanía de la Nación; queremos discutirla en momentos con aquellos en que se ve esa soberanía Real comprometida personalmente en empresas imperialistas, en empresas... (*Grandes protestas en la mayoría.—Aplausos en la minoría de conjunción republicano-socialista.*)

Como republicanos, nosotros, mientras no se reforme el Reglamento de esta Cámara, por forma ritual prometeremos, por fórmula ritual cumplire-

mos la promesa. Y nosotros, los nuevos, los que hemos venido por primera vez a esta casa, los que estos días pasados hemos observado cómo se discuten en el Congreso las actas y el espectáculo que la discusión de estas actas ofrece, nosotros que no prometemos con el alma, hemos visto que los republicanos cumplimos más la legalidad que los monárquicos, que nos sometemos al espíritu de la ley más que vosotros, y por esto a vosotros, a los que al aplicar el juramento lo hacéis con verdadero fervor religioso, a los que aceptáis sin escrúpulo la Constitución del Estado, tenemos el derecho de pedir que al jurar y al poner la mano sobre el Evangelio pongáis también la intención de cumplir de aquí en adelante mucho mejor que habéis cumplido hasta hoy. (*Aplausos en la minoría republicana.*)

Per la supressió dels Consums

Escuses, sols excuses

Molts son els que s'oposen a que se supremeixin els consums malgrat de fer protestes d'esser-ne d'ell els més acérrims partidaris, perquè—diu-en—l'estat financier del Ajuntament quedaria en descubert, i això fa pensar que aquesta opinió es filla de la ignorancia que tenen del assumpte o de la mala fé que'ls anima, ja que l'erari municipal estaria millor atés amb la nova tributació que se establiria, que amb l'actual sistema tributari, que fa que'ls pressupostos municipals se saldin amb un déficit exhorbitant, quals afirmacions anem a provar, copiant a continuació fragments del follet «Estudio crítico i analítico de la supresión del Impuesto de Consums y de su aplicación en nuestra ciudad», en quin parla del aspecte financier de la Llei aplicada a nostra ciutat per medi del avant-projecte de pressupost confeccionat a base de la supressió del Impost de Consums.

"De suprimir el Impuesto de Consumos desde primero de Enero del año próximo, tendría el erario municipal una falta de ingresos de 540.000 pesetas aproximadamente, de las cuales se cubrirían 278.000 con las concesiones que hace el Gobierno

a los pueblos que suprimen totalmente los consumos (1) por los conceptos siguientes: 200.000 pesetas por no pagar el cupo de consumos al Estado, y 85.000 pesetas por la cesión del 20 por 100 de la contribución urbana, industrial y de comercio, descontadas las 7.000 pesetas que podría importar el aumento del contingente provincial, por declarar Sabadell población asimilada, restarían, por lo tanto, para cubrir, 262.000 pesetas, que está en proyecto presupuestarlas como a ingresos en la forma siguiente.

Por recargo en la contribución de inmuebles 4.909 pesetas; por recargo de la contribución industrial 18.545 pesetas; impuesto de solares sin edificar 10.224 pesetas; recargo en el timbre de los billetes de espectáculos públicos 14.000 pesetas; recargo sobre el consumo de gas y electricidad 30.000 pesetas; recargo sobre bebidas espumosas, espirituosas y alcoholes 5.000 pesetas; por repartimiento entre las fábricas y casas de campo separadas del radio de la ciudad 14.914 pesetas, o sea solo el 50 por 100 de lo que pagan actualmente por medio del concierto que tienen establecido con el Ayuntamiento; por cesión que hace el Gobierno de los haberes del personal carcelario 3.749 pesetas; por otra cesión del gobierno del 20 por 100 sobre la renta de propios 66 pesetas; cantidades todas éstas que son de seguro cobro dado la índole de los recargos e impuestos, y por haber sido extraídos sobre datos fijos y concretos, no cabe dudar se mermasen sus ingresos."

Parla a continuació d'un altre i ben important tribut que's refereix a l'inquilinat, fent-ho en llargues consideracions, pero amb

(1) Queden, no obstant, autoritzats per la Llei els Municipis de deixar íntegre l'impost de les carns en l'escorxadors, tot en concepte d'arbitris, com està en projecte fer-ho.

tot, venen a confirmar lo que nosaltres manifestem, que l'erari municipal no li causarà cap mal el canvi de tributació, ans al contrari, el seu desenrotlló podia esser més gran i més vigorós.

Escuses i sols escuses son els que diu-ent tal cosa, ja que ara ens ve ja demostrant el present impost que es el més dolent i odiat de tots els que pugui haver-hi. Falta no més que tothom miri aciensadament la nova reforma perquè es convencin de que es ben acceptable en els presents temps.

LA COMISSIÓ.

Filosofies individuals

Les meves idees sensibles, quan es desenrotllen, han de sostenir-se en una base de quietut. He provat moltes vegades de fer-ho quan al meu entorn hi palpita el soroll o l'obligació d'altres coses que convenen, però, l'activitat del meu pensament s'apodera d'una certa prevenció, que desorienta l'harmonia de lo que podria escriure o dir.

IL·LUS.

TEATRES

EUTERPE

Amb motiu de l'última campanya Villagomez, en el teatre Euterpe d'aquesta ciutat, s'havia apoderat de nosaltres un optimisme tant gran, que ja creïam per sempre des-terrada aquella crisi del teatre vritat, que

Grans existències en materials elèctrics

Especialitat en Pantalles de Seda desde 2'50 ptes. una

Làmpares "Rex" o "Z" a 1 pta. una || Cordó flexible, 4 capes, a 10 céntims metre
Làmpares "Sirius" a 1'75 ptes. una || Fil de Linca, 4 capes, a 15 céntims metre

INSTALACIONS DESDE 7 PESSETES LLUM

La única casa que ofereix
preus baratíssims es la casa

Pont i Manau

CONVENT, 70
Telèfon 497

feia impossible l'actuació de cap companyia de vers que pogués proporcionar-nos les naturals expansions i ensenyances, en mal hora allunyades de nostra benivolguda ciutat.

Pro vetaquí que diumenge en ocasió de representar-se per una companyia catalana la bellíssima obra den Giacosa «Tristos Amors», molt pulcrament traduïda per en Narcís Oller, varem tenir una forta decepció, bo i pensant que aquell optimisme era ben ilusori.

Feia pena veure el teatre, car hi havia un quart d'entrada escàs.

Aon son ens preguntavem, aquells catalanistes que sempre tenen als llavis paraules de condol per la crisi del Teatre Català?

Aon son, ens deïam, aquells aimants del art que en ocasió d'una conferència donada al mateix teatre per l'eminent Ignasi Iglesias respecte teatre català s'entusiasmaven al entorn de la paraula sincera i fogosa del dramaturg?

Aon son aquells que frenèticament aplaudien aquelles paraules dirigides al notable autor de «Foc Nou» per el senyor Folguera i Durán quan deïa, (referint-se a una pròxima campanya que havia de realitzar el Sindicat d'autors catalans a Barcelona), «no us havíem sentit mai i ens haveu arribat a l'ànima, pro si al Paral·lel tampoc hi trobeu estada veniu aquí a Sabadell que'ns tindreu a nosaltres disposats a donar-vos, pel teatre català, la vida i fins la fortuna».

Efectivament, diumenge, de tots aquells catalanistes, de tots aquells que aplaudien i s'entusiasmaven, varem convènce'ns que lo que suara deien eren paraules, paraules i res més. Oh, hipocresia!

També nostre confrare «Diari de Sabadell» ha volgut formar part d'aquell chor de inconseqüents dedicant tant sols, una curtíssima ressenya de l'interpretació de la referida obra. Que pot-ser anyora no poguer parlar de la *toilette* de la Molgosa?

JOREP.

Noves

Deixem per a la setmana entrant els comentaris que tenim sobre l'aprovació dels presupostos que tingueren lloc aquesta setmana, i que no ho fem avui per manca de temps i d'espai.

—Divendres passat, primer de Maig, tingué lloc en la Fraternitat Republicana l'anunciat miting per

a protestar de la guerra del Marroc, que sigué un gran exit i siguent tots els oradors fortament aplaudits per l'immensa gentada que omplia el local.

—L'incansable «Ekskursu Fako» (secció excursionista) del Aplec Esperanta Grupo, farà el proper diumenge la següent excursió:

Sortida d'aquesta ciutat a les 3 del matí en direcció a Rubí, mines de Papiol, Papiol i conca del Llobregat, retornant pel mateix camí i aturant-se a Rubí per a visitar als esperantistes rubinencs.

—Junt amb atenta comunicació hem rebut el prospecte anunciador de la novella revista de literatura i arts que, editada per l'imprentaire Joan Comas, sortirà a no trigar molt a la llum pública amb el títol de «Ars».

Segons resa el dejús dit prospecte «una de les finalitats primordials de «Ars» serà la d'anar enumerant i descrivint valors artístics que es troven en diversos punts de la nostra comarca», aixís com també conresarà la part de crítica i historia.

Lloables son les iniciatives i bons els desitjos que animen als fundadors de dita revista i no hi ha dubte que l'èxit coronarà els seus esforços sempre que tinguin mesura en els comentaris i elogis i la heterogenia acció de la revista no sigui inspirada per un petit grupo o penya, sino que agermani els dispersats entenèdors d'aquestes coses.

Oportunament en parlarem amb més extensió.

—Demà a la nit tindrà lloc en la sala del Círcol Republicà Federal un esplèndid ball a benefici d'aquest setmanari. El programa corre a càrrec de la aplaudidíssima Banda Municipal que executarà magnífics ballables, executant-ne un de rams en obsequi de les senyoretes.

A la tarde tindrà lloc un bonic ball amb piano, quin fa creure que's veurà força concorregut com els que fins ara s'han celebrat.

—El dia 17 del corrent donarà a Badalona una conferència l'eminent publicista en Jaume Brossa, qui disertarà sobre'l tema «La Democràcia i l'Escola».

—Amb motiu d'inaugurar l'Atlètic F. C. el nou local, cel·lebrà diumenge passat un lluidíssim ball que fou un grandió exit per l'entitat organitzadora, igual que les altres festes que feu durant el dia, consistent en diferents partits de foot-ball.

—La Secció Excursionista de la nostra entitat «Brot Vallesenc», convida a tots els sabadellencs que tinguin el gust d'assistir-hi, a la bonica excursió que tindrà lloc diumenge, 10 del corrent, a la montanya del Farell i Sant Sebastià de Montmajor, passant per Sentmanat i Caldes, retornant per Castellar del Vallés.

El punt de reunió per la sortida, que serà a les

quatre en punt del matí del propi dia, al extrem del carrer de la Salut.

Cal emportarse'n provisions per tot el dia.

—En els Jocs Florals de Lleida, que's celebraran en el dia 12 del mes actual, ha guanyat el premi de la Viola i un premi extraordinari, nostre estimat amic en Joan Arús Colomar. Nostra enhorabona.

—Havem tingut el gust de saludar a nostre volgut amic en Lluís Farrés, que fins ara havia restat fora d'aquesta ciutat per els seus quefers particulars.

Ara, que altra volta el tindrem al costat nostre, ens ha promès compartir amb nosaltres les tasques periodístiques.

—La nova Junta del Circol Federal ha quedat constituïda de la següent manera:

President, Elisseu Viñas; Vis-president, Salvador Llopart; Secretari, Joan Juncà; Vis-secretari, Joan Atset; Tresorer, Antón Clusellas; Contador, Feliu Raurell; Bibliotecari, Victor Hugo Palasi; Vocals, Celedoni Prat, Manel Alsina, Josep Rotllant i Agustí Carbonell, delegat de l'escola.

—Darrerament ha sigut posat en llibertat el director de "La Campana de Gracia" senyor Felip, indulgent-lo de la condemna que se l'hi seguia amb motiu de la llei de jurisdiccions.

Rebi, per aquest motiu, la nostra enhorabona.

—Per a dijous vinent, 14 del actual, està acordada una reunió per a reorganitzar la Joventut Federalista de nostra entitat.

Impremta de J. Sallent i Prat; Sant Quirce, 32; Teléfon 520

GRANER I GERMANS

Constructors mecànics

SECCIÓ DE FORJA I SOLDADURA AUTÓGENA. — APARELLS COMPLERTS PER A LA MATEIXA. — ELECTRE-VENTILADORS PER A FORNALS. — BOMBES CENTRÍFUGUES. — ELECTRE-BOMBES

Catàlegs i pressupostos se faciliten a qui els solliciti.

MONTSERRAT, 83
TELÉFON 571

DIPÓSITS
DE
CIMENT ARMAT

COMPRA I VENDA
DE
FINQUES

J. MANICH - TURULL, 49 i 51 - TELÉFON 531

No es precis anar a comprar a Barcelona.

En els importants magatzems

"Casa Teresona"

trobareu un GRAN ASSORTIT AMB NOVETATS PER A SENYORA

..... compatible amb les més importants cases de la capital

NORMA DE LA CASA:

Vendre barato per vendre molt

Unica casa a Espanya que dona un tant per cent dels beneficis als compradors.

Fotografía Moderna

 Fotografies, Ampliacions,
Postals i Reproduccions

 :: PREUS ::
ECONOMICS

 Gurrea, 50
Sabadell

Companyia de Segurs contra incendis

EL NORT

Compagnie d'Assurances Générales

contra els accidents i el robo

La Mutualitat Terrassenca

Associació benèfica de Socors Mútuus en els cassos
:: d'enfermetat, invalidés, vellesa i defunció ::

La Mutual Vascongada

Societat Espanyola Popular
de estalvi i previsió

Representant: EUGENI QUERALT - S. Olaguer 78 - Sabadell

J. Marcet

DENTISTA

DENTADURES SENS PALADAR : DENTS DE
ROSCA : OPERACIONS SENS DOLOR
CURACIÓ DELS CAIXALS SENS EXTRAURELS

———— RAIG X ————

Gracia, 20

SABADELL

SABATERIA TOUS

*Es l'única casa que ven el calçat més ele-
gant i més ben confeccionat a preus reduïts*

DEMANEU A TOT ARREU

ANIS DEL TAUP

El rei dels Anissats :: Premiat amb medalla d'or

Fabricant: Josep Germà SABADELL